

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Conceptnota gecoördineerde aanpak voor de regio Zwijndrecht (3M)

Samenvatting:

Gelet op de complexiteit van de aanpak van de PFAS-verontreiniging in de omgeving van 3M werd bij aanvang een coördinatie van het dossier aangewezen op het niveau van de Vlaamse Regering. De Vlaamse regering ging hierbij over tot de aanstelling van een opdrachthouder die hielp bij de beleidsdomeinoverschrijdende aspecten van het dossier. Dit moest leiden tot een integrale aanpak van de verontreiniging en haar gevolgen.

Daarnaast nam de Vlaamse Regering nog verschillende andere initiatieven rond een integrale benadering zoals een sitebesluit en de oprichting van een saneringsverbond.

Intussen ontwikkelde zich een concrete aanpak rondom de 3M site in Zwijndrecht en de daarnaast gelegen Oosterweelwerf, waarbij ook Beveren, Kruibeke en Antwerpen in een straal van 5km rond 3M betrokken zijn (site PFAS 3M – Zwijndrecht¹). Deze concrete aanpak impliceert een betrokkenheid van verschillende beleidsniveaus (gemeente, provincie, Vlaams gewest) en vertrekt van de lokale bezorgdheden van de regio. Om de concrete doorvertaling op lokaal niveau (sterke lokale operationele component) en het bestaan van meerdere overlegstructuren te realiseren, is het aangewezen om een centrale coördinatie te voorzien.

1. INHOUD

De omgeving 3M site in Zwijndrecht heeft zoals welbekend te lijden onder een PFAS-verontreiniging. Door verspreiding van PFAS via lucht, water en bodem is de toplaag van de bodem/ het grondwater sterk verontreinigd met PFAS. Ook in het bloed van omwonenden (<3km rond 3M) zijn verhoogde gehalten van PFAS teruggevonden in vergelijking met algemeen Vlaanderen.

Door de uitstoot van de 3M-fabriek is de omgeving in een straal van 5 kilometer verontreinigd met PFAS-componenten, wat vermoedelijk een impact heeft op verschillende vlakken:

- de leefomgeving van de bewoners

¹ <https://www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling/zwijndrecht/saneringsverbond/sitebesluit-vlaamse-regering-zwijndrecht>

- gezondheids- en milieurisico's (bodem, water, lucht, natuur)
- economische activiteiten (landbouw)
- bouwprojecten in de omgeving (zoals het Oosterweelproject).

Sinds het begin van de crisis (midden 2021) werden tal van acties ondernomen met als doel om de PFAS blootstelling van omwonenden van de 3M fabriek in de regio Zwijndrecht maximaal te beperken (bijvoorbeeld stilleggen van productieprocessen met PFAS emissies, monitoring van PFAS gehaltes in de omgeving van 3M in verschillende milieucompartimenten, bodemonderzoeken en bodemsanering, no regret-maatregelen, gezondheidsonderzoeken, herstelmaatregelen, lokaal aanwezige² en regionaal aangestuurde communicatie, ...).

Gelet op de complexiteit van de aanpak van de PFAS-verontreiniging in de omgeving van 3M werd bij aanvang een coördinatie van het dossier aangewezen op het niveau van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering ging hierbij over tot de aanstelling van een opdrachthouder die hielp bij de beleidsdomeinoverschrijdende aspecten van het dossier. Dit moest leiden tot een integrale aanpak van de verontreiniging en haar gevolgen.

Verder werd een meer structurele en geïntegreerde aanpak in 2022 uitgewerkt met, naast de reguliere werking van vergunningsverlening, handhaving en bodemsanering, drie overeenkomsten³: het saneringsverbond, het sitebesluit en de saneringsovereenkomst.

De aanpak 'PFAS 3M Zwijndrecht' wordt momenteel opgenomen in diverse overlegstructuren zoals het beheercomité van het saneringsverbond, handhavingsoverleg bij 3M en bij Oosterweel, verschillende overlegstructuren op lokaal niveau i.v.m. impact op burgers, op lokale projecten die geïmpacteerd zijn door PFAS (bv bouwprojecten), op natuurherstel- en herwaarderingsmaatregelen. Er wordt nauw afgestemd met de Vlaamse PFAS coördinator en het kernteam ZZS voor de aanpak op Vlaams niveau.

Echter, gelet op betrokkenheid van verschillende beleidsniveaus (gemeente, provincie, Vlaams gewest), de meer concrete doorvertaling op lokaal niveau (sterke lokale operationele component) en het bestaan van meerdere overlegstructuren, is het aangewezen om een centrale coördinatie te voorzien, naar analogie met andere aandachtsgebieden (cf Hoboken). Op die manier kan er ook het meest gepast aandacht gegeven worden aan de lokale noden van de betrokken regio's, zonder daarbij in te boeten op de ondersteuning voor deze regio vanuit Vlaanderen.

Er lopen de facto acties en maatregelen op verschillende beleidsniveaus, waarbij kennisuitwisseling en afstemming essentieel zijn gelet op de samenhang en nood aan gecoördineerde actie en communicatie:

- Er werden recent (mei 2023) sterk verhoogde PFAS-waarden gemeten in de lucht in o.a. de Neerstraat te Zwijndrecht, grotendeels veroorzaakt door diffuse emissies;
- Er werd (september 2023) vastgesteld dat de productie-installatie bij 3M nog relevante hoeveelheden PFAS in de lucht uitstootte, waardoor veiligheidshalve alle PFAS-processen werden stilgelegd;
- Een vergunningsaanvraag van 3M m.b.t. lozing van ultrakorte keten PFAS werd geweigerd (september 2023);
- Er is lokaal veel ongerustheid over de mogelijke impact van de huidige en historische PFAS vervuiling op de gezondheid van omwonenden en op het verloop van de saneringswerkzaamheden;

---

² Er zijn momenteel 2 MMK-ondersteuners wijkwerking op post voor de komende 10 jaar om het preventief gezondheidsbeleid Milieugezondheidszorg te ondersteunen naar het lokale bestuur, 1^e lijn gezondheidswerkers, intermediairen en zelfs rechtstreeks bevolking. In ondersteuning van de gemeente.

³ Sommige bepalingen in bovenstaande documenten zijn ook opgenomen in: PFAS-Actieplan/ Werking ZZS of Omgevingsvergunningen 3M.

